

Впровадження е-гривні потребує значних вкладень з боку Держави. Адже головною перевагою криптовалюти, на сьогоднішній день, вважають анонімність та відсутність посередників. Можна зробити висновок, що з точки зору економічної безпеки підприємства е-гривня більш схожа на безготівкові кошти, ніж на криптовалюту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лист Національного банку України № 40-0006/16290 від 22.03.2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v6290500-18>
2. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67423
3. Аналітична записка НБУ за результатами пілотного проекту із впровадження платформи “Електронна гривня”.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Analitichna_zapiska_E-grivnya.pdf?v=4

УДК 343.37

Ткачов М.М.¹

¹канд. екон. наук, НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На основі виконаного автором аналізу пропонується структурна модель неформальної економіки, в основу якої покладені два основні види економіко-правової поведінки суб'єктів ринкової діяльності.

Перший вид заснований на повному або неповному (частковому) ігноруванні суб'єктами ринку існуючого національного і міжнародного законодавства в області функціонування ринку, господарського і договірної права. У його основі лежать різноманітні методи і побудовані на їх основі неформальні схеми, які тим або іншим чином дозволяють зі значним прибутком існувати даним структурам у рамках офіційної (формальної) економіки держави. В той же час, незважаючи на значні масштаби цієї діяльності, вона знаходиться в тіні, тобто не обкладається податками, не враховується при визначенні валового внутрішнього продукту країни, не робить відрахування до соціальних фондів і тому подібне. Тіньова економіка функціонує з використанням адміністративного ресурсу (капіталу) і у більшості випадків представлена фірмами, які складають ділові мережі на основі зрощення бізнесу і влади. Цей вид поведінки до певної міри

намагається існувати у супереччю існуючому законодавству, деяким чином надаючи легальний статус своїм діям.

Другий вид економіко-правової поведінки суб'єктів ринкової діяльності прямо знаходиться за межами існуючого законодавства і діє з його прямим порушенням. Іншими словами, має місце кримінальна дія суб'єктів господарювання, що безпосередньо підлягає кримінальному або адміністративному покаранню. Цей вид поведінки (на відміну від першого виду) в принципі не може регулюватися формальними нормами, він безпосередньо знаходиться поза існуючим законодавством. Кримінальна економіка існує у вигляді злочинних співтовариств, мафіозно-кланові зв'язки яких дозволяють оперувати кримінальним капіталом.

У запропонованій структурі неформальної економіки (рис.1) ми поєднали три основні критерії структуризації (сегментації) неформальної економіки:

а) сегментації неформальної економіки за критерієм специфіки діяльності (видимість неформальної діяльності у рамках існуючого законодавства і за його межами);

б) критерій сегментації неформальної економіки за характером трансакцій;

в) критерій сегментації неформальної економіки за природою доходу (інститути, спрямовані на отримання доходу і працюючі без нього).

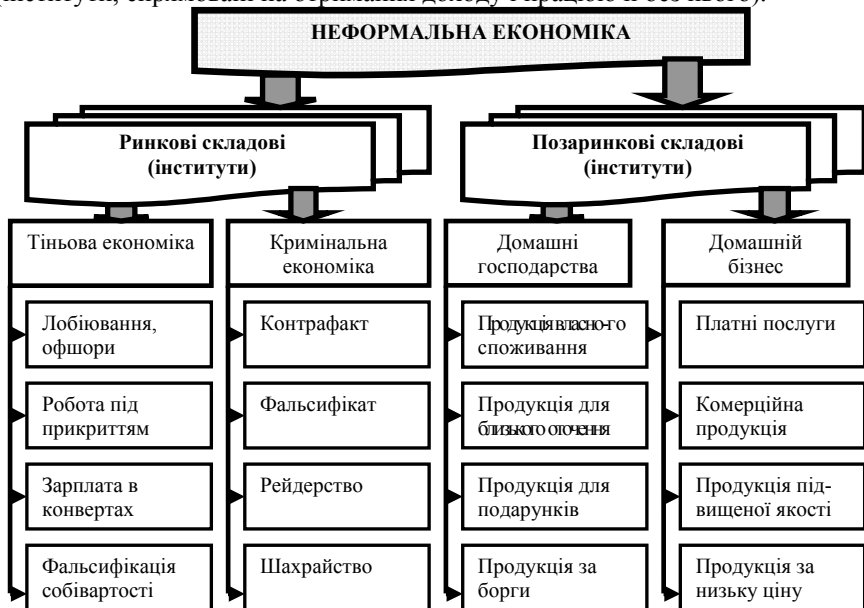

Рисунок 1 – Структура неформальної економіки

Джерело: розроблено автором

Нескладно побачити, що в пропонованій структурі неформальної економіки ми свідомо акцентуємо увагу тільки на ринкові структурні елементи неформальної економіки (тіньові і кримінальні).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.Ткачов М.М., Перерва П.Г. Економіко-правові причини порушення прав інтелектуальної власності // Вісник НТУ "ХПІ" : зб. наук. пр.. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2012. – № 51 (957). – С. 106-112.

2.Pererva P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.

3.Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – № 819. – С. 167-174.

4.Комплаєнс программа промислового підприємства / Перерва П.Г., Коциски Д., Верес Шомоши М.– Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. – 689 с.

5.Перерва П.Г. COMPLIANCE-ПРОГРАММА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ И ЗАДАЧИ // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер.: Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158.

УДК 347.12:366.01

Цвілій С.М.¹

¹канд. екон. наук, доц., НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Питання захисту прав споживачів туристичних послуг в переважній більшості країн світу займає провідне місце. Наближення України до вступу до Європейського Союзу потребує застосування вітчизняними організаціями європейських стандартів якості та створення передумов для реалізації права кожного мандрівника на гідний рівень туристичних послуг та продукції. Нажаль, система захисту прав споживачів туристичного продукту в нашій державі має більш декларативний характер, не містить конкретних шляхів покращення ситуації в цій сфері, а також потребує вдосконалення відповідно до сучасних норм ЄС. Прагнення до вступу до ЄС не стало поштовхом для винесення питання захисту прав споживачів на якісний європейський рівень.

Відомо, що у розвинених країнах споживач є основним суб'єктом в бізнесі, на нього орієнтоване виробництво туристичного продукту та рівень якості туристичних послуг. Дуже часто для регулювання та зміни ситуації в